

Čekání na Paříž

Miloš Balabán

Evropská unie neprožívá lehké období. Nejsou důvody k přílišnému optimismu, když si připomeneme brexit, nejistotu ohledně Donalda Trumpa, finanční problémy jižní Evropy, stále doutnajících uprchlickou krizi před i za branami Unie, teroristické hrozby, nepředvídatelnost Turecka, konflikty u evropských hranic a vnitřní nestabilitu v řadě členských zemí v souvislosti s nástupem protiunijních sil.

Dvacet pět let po Maastrichtu zůstaly mnohé integrační plány jen na papíru. Unie pohroužená do svých problémů nemůže adekvátně reagovat na zásadní strategické posuny ve světové politice, kde roste vliv Číny a oslabují mezinárodní instituce zaručující politickou a ekonomickou dominanci Západu.

Ve Spojených státech zatím vidíme podivuhodný spektakl: politika supervelmoci se omezuje na permanentní souboj mezi prezidentem, zpravodajskými službami a médii. Alespoň jeden skandál denně je snad heslem dne. Kredibilita USA ve světě tím povážlivě klesá.

Ani to nebránilo tomu, aby Evropané uslyšeli od nové prezidentské administrativy slova o tom, že EU nemá budoucnost, protože se podobá Sovětskému svazu, který se také rozpadl.

V takové atmosféře, plné neklidu a nejistoty, se koncem března sejde v Římě summit EU k připomenutí šedesátého výročí Římské smlouvy, která položila základy současné Unie. Na stole bude pět scénářů budoucího vývoje Unie připravených Evropskou komisí. V kostce se dá říci, že se jedná o popis podob fungování EU od slabší k silnější integraci.

Nejzajímavější je asi třetí scénář, počítající s „koalicí ochotných“ se víc integrovat. Již se vytváří její jádro schůzkou lídrů Francie, Německa, Španělska a Itálie. V jaké politické kondici ale jsou? Francouzský prezident dosluhuje, německou kancléřku čekají volby, španělský a italský premiér mají doma velmi vratkou politickou situaci.

Rozhodující je určitě postoj Německa, které dnes nejvíce promýšlí, co s Evropou i se sebou samým. O „německém momentu“ Evropy se nicméně rozhodne za dva měsíce v Paříži. Klíčovou otázkou je, zda Francie bude po prezidentských volbách nadále s Německem tvořit osu jednotné Evropy, či zda se stane jejím terminátorem. Vítězství Marine Le Penové by všechny plány a scénáře škrtnulo a zbyl by jediný: dezintegrace Evropy.

Příznačné pro dění v Evropě přitom je, že takovému scénáři nahrává zmatek na francouzské scéně. Pravice je zkompromitovaná, levice výrazně oslabená a poslední, nepředpokládanou nadějí je Emmanuel Macron.

V Česku musíme také jen čekat, jak to ve Francii dopadne – zda se připojit k jádru EU. Vzhledem k ekonomické provázanosti Česka se spolkovou republikou to smysl má. Opětovná vyjádření zaznívajících z Německa i z Bruselu o podmínění čerpání evropských fondů přijímáním uprchlíků nebo o pokutách za jejich odmítání mohou ale náš postoj ovlivnit negativně.